

Republika e Kosovës • Republika Kosovo • Republic of Kosovo
Institucioni i Avokatit të Popullit • Institucija Ombudsmana • Ombudsperson Institution

RAPORT ME REKOMANDIME

I

MEKANIZMIT KOMBËTAR PËR PARANDALIMIN E TORTURËS I AVOKATIT TË POPULLIT

për vizitat në stacionet policore:

- *Stacioni Policor në Pejë*
- *Stacioni Policor në Istog*
- *Stacioni Policor në Klinë*
- *Stacioni Policor në Deçan*

Për: Z. Xhelal Sveçla, ministër
Ministria e Punëve të Brendshme dhe Administratës Publike

Z. Samedin Mehmeti, drejtor i përgjithshëm
Policia e Kosovës

Kopje: Duda Balje, kryetare
Komisioni për të Drejtat e Njeriut, Barazi Gjinore, për Persona të Pagjetur dhe Peticione

Z. Habit Hajredini, drejtor
Zyra për Qeverisje të Mirë, Zyra e Kryeministrit

27 gusht 2021

Hyrje

MKPT-ja, bazuar në nenin 17 të Ligjit nr. 05/L-019 për Avokatin e Popullit, mund t'i vizitojë, në çdo kohë dhe pa paralajmërim, të gjitha vendet ku mbahen personat e privuar nga liria, përfshirë stacionet policore, qendrat e paraburgimit, burgjet, vendet ku mbahen të huajt e privuar nga liria, si dhe institucionet psikiatrike dhe ato të kujdesit social.

Në pajtim me nenin 135, paragrafi 3, të Kushtetutës së Republikës së Kosovës dhe me nenin 17 të Ligjit 05/L-019 për Avokatin e Popullit, Mekanizmi Kombëtar për Parandalimin e Torturës (MKPT) i Avokatit të Popullit, më 24 dhe më 26 maj ka vizituar stacionet policore në vijim:

- Stacionin Policor në Pejë
- Stacionin Policor në Klinë
- Stacionin Policor në Deçan
- Stacionin Policor në Istog

Qëllimi i vizitës

Qëllimi i vizitës në stacionet e lartpërmendura policore ishte vlerësimi i përgjithshëm i respektimit të të drejtave themelore të të arrestuarve dhe të të ndaluarve, të cilat u garantohen me Kushtetutën e Republikës së Kosovës, me Ligjin nr. 04/L-076 për Policinë, me Kodin e Procedurës Penale dhe me standardet ndërkombëtare për mbrojtjen e të drejtave themelore të personave të privuar nga liria e tyre.

Bashkëpunimi me MKPT-në gjatë vizitave

Gjatë vizitës në stacionet e lartpërmendura, Policia e Kosovës i ofroi MKPT-së bashkëpunim të plotë. Ekipi, pa vonesa, pati qasje në të gjitha hapësirat në çdo stacion policor. Ekipit iu siguruan të gjitha informatat e nevojshme për ta kryer detyrën dhe qasje në të gjitha dokumentet e kërkuara, si dhe iu mundësua intervistimi, pa praninë të zyrtarëve policorë, i personave të arrestuar.

Garancitë kundër keqtrajtimit

1. Të drejtat e personave të arrestuar nga Policia e Kosovës janë të përcaktuara dhe të garantuara në Kushtetutën e Republikës së Kosovës, me Kodin e Procedurës Penale dhe me instrumentet ndërkombëtare të përfshira në Kushtetutën e Republikës së Kosovës.
2. Komiteti Evropian për Parandalim të Torturës (KPT), në raportin e 2-të të Përgjithshëm, i publikuar në vitin 1992, ka theksuar rëndësinë e tri të drejtave themelore të personave të arrestuar nga policia, të cilat janë: e drejta për ta njoftuar personin e tretë sipas përzgjedhjes së tij/saj për arrestimin (anëtarin e familjes, mikun, konsullatën); e drejta për të pasur një avokat; e drejta për t'u ekzaminuar nga mjeku sipas dëshirës së tij (përveç ekzaminimit mjekësor nga një mjek i thirrur nga autoritetet policore).¹
3. Sipas KPT-së, këto të drejta janë garanci themelore kundër keqtrajtimit fizik dhe duhet të zbatohen që nga momenti i parë i privimit nga liria, pa marrë parasysh se si përcaktohet në kuadër të sistemit ligjor të një vendi.

¹ Shih: <https://rm.coe.int/16806cea2f/>

4. Legjislacioni në fuqi i Republikës së Kosovës këto të drejta themelore të personave të arrestuar dhe në mbajtje nga autoritetet policore i parasheh edhe në Kushtetutën e Republikës së Kosovës, në Kodin e Procedurës Penale dhe në Ligjin për Policinë.
5. Neni 13 i Kodit të Procedurës Penale përcakton se çdo person i privuar nga liria duhet të njoftohet menjëherë, në gjuhën të cilën ai/ajo e kupton, për të drejtën për ndihmë juridike sipas dëshirës së tij, për të drejtën për t'i njoftuar anëtarët e familjes apo ndonjë person tjetër për faktin që është arrestuar dhe se këto të drejta aplikohen gjatë gjithë kohës së privimit nga liria.
6. Sa i përket njoftimit për arrestim, neni 168 i Kodit të Procedurës Penale më tej përcakton se personi i arrestuar ka të drejtë ta njoftojë anëtarin e familjes apo personin tjetër, sipas përzgjedhjes së tij, për arrestimin dhe vendin e ndalimit menjëherë pas arrestimit; njoftimi i familjarit apo i personit tjetër lidhur me arrestimin mund të vonohet më së shumti deri në 24 orë kur prokurori i shtetit çmon se kjo kushtëzohet me nevoja të jashtëzakonshme për hetim të rastit. Kjo vonesë nuk aplikohet në rastin e personave të mitur.
7. Sipas Ligjit për Policinë², e drejta për ta njoftuar familjen apo personin tjetër për arrestimin gjithashtu vlen edhe për personat të cilët janë në “*ndalim të përkohshëm*”, me qëllim të identifikimit ose për shkak të mbrojtjes së tyre dhe mbrojtjes së të tjerëve.
8. Sipas Kodit të Procedurës Penale, nenit 13, paragrafi 2.3, nenit 163, paragrafi 2, nenit 164, paragrafi 5, ndaj personave të dyshuar përcakton se koha e ndalimit policor në qendrat e ndalimit nuk duhet të kalojë më shumë se dyzet e tetë orë (48) nga koha e arrestimit të tij, përveç rasteve kur gjyqtari i procedurës paraprake urdhëron ndryshe.
9. Sipas nenit 60 të Kodit të Drejtësisë për të Mitur, ndalimi i të miturit nuk mund të kalojë periudhën njëzet e katër orë (24), dhe pas kalimit të kësaj periudhe, i mituri duhet të lirohet, përveç nëse gjyqtari për të mitur cakton paraburgim.³
10. Sa i përket së drejtës në avokat, personi i ndaluar/arrestuar në bazë të nenit 166 të Kodit të Procedurës Penale, ka të drejtë për ndihmë të menjëhershme të mbrojtësit pas arrestimit të tij, sipas zgjedhjes së tij⁴. Mirëpo kur pësoni i arrestuar nuk angazhon mbrojtës, atij i sigurohet mbrojtësi me shpenzime publike.⁵ Po ashtu, personi i ndaluar mund të heqë dorë nga ndihma e mbrojtësit, kjo e drejtë mund të hiqet në bazë të nenit 53, paragrafi 3, të Kodit të Procedurës Penale: “*Nga e drejta për të pasur mbrojtës mund të hiqet dorë, përveç në rastin e mbrojtjes së detyruar, nëse heqja dorë bëhet qartë dhe vullnetarisht pas informimit të plotë për të drejtën e tij në mbrojtje. Heqja dorë duhet bërë me shkrim dhe duhet nënshkruar nga i dyshuari apo i pandehuri dhe nga organi kompetent që e zbaton procedurën, ose mund të bëhet gojarisht në audio apo videokasetë, autenticiteti i të cilës verifikohet nga gjykata.*”
11. Ndërsa personat nën moshën tetëmbëdhjetë (18) vjeç mund të heqin dorë nga e drejta për të angazhuar mbrojtës me pëlqimin e prindit, të kujdestarit ose të përfaqësuesit nga qendra për punë sociale, përveç rasteve të dhunës në familje, në të cilat është përfshirë

² Ligji për Policinë, neni 20.

³ Kodi i Drejtësisë për të Mitur, neni 60.

⁴ Kodi i Procedurës Penale, neni 166, paragrafi 1.

⁵ Kodi i Procedurës Penale, neni 166, paragrafi 2.

prindi ose kujdestari, raste këto tek të cilat prindi ose kujdestari i tillë nuk mund të japin pëlqim për heqjen dorë nga kjo e drejtë⁶.

12. Lidhur me të drejtën për kontroll mjekësor të personave të arrestuar/ndaluar, neni 169 i Kodit të Procedurës Penale përcakton se personi i arrestuar/ndaluar ka të drejtë për kontroll mjekësor sipas kërkesës se tij të kontrollohet nga mjeku apo nga dentisti, sipas përzgjedhjes së tij.⁷ Po ashtu kur personi i arrestuar tregon shenja të sëmundjes mendore, policia menjëherë mund të urdhërojë kontrollimin nga një psikiatër.⁸
13. Ndërsa kur person i arrestuar është shtetas i huaj, sipas nenit 167 të Kodit të Procedurës Penale, ka të drejtë ta njoftojë dhe të komunikojë gojarisht apo me shkrim me ambasadën, me zyrën ndërlidhëse apo me misionin diplomatik të shtetit, shtetas i të cilit është ai, ose me përfaqësuesin e organizatës kompetente kur ai është refugjatë ose nën mbrojtjen e ndonjë organizate ndërkombëtare⁹.
14. MKPT-ja gjatë vizitave në stacionet policore të lartcekura nuk mori ankesa nga personat e arrestuar dhe të ndaluar, të cilët i ka intervistuar lidhur me mosrespektimin e këtyre të drejtave themelore, të cilat u garantohen me Kushtetutën e Republikës së Kosovës, me Ligjin nr. 04/L-076 për Policinë, me Kodin e Procedurës Penale dhe me standardet ndërkombëtare për mbrojtjen e të drejtave themelore të personave të privuar nga liria e tyre.

Dosjet e të arrestuarve

15. Bazuar në dokumentacionin e shqyrtuar gjatë vizitave në stacionet policore të lartpërmendura, MKPT-ja ka vërejtur se të gjitha stacionet policore e posedojnë dokumentin standard (dosjen e të arrestuarit/ndaluarit), në të cilin regjistrohen të gjitha të dhënat lidhur me të arrestuarin, në pajtim me nenin 172 të Kodit të Procedurës Penale të Republikës së Kosovës.
16. Përveç kësaj, MKPT-ja ka vërejtur se në secilin stacion policor të vizituar kishte dokumente konkrete shtesë, në të cilat autoritetet policore kishin evidentuar çdo ngjarje lidhur me personin e arrestuar. Po ashtu, MKPT-ja ka hasur edhe në raste kur zyrtarët policorë, përgjegjës për qelitë e mbajtjes, me iniciativën e tyre kanë përpiluar program kompjuterik për mbajtjen e të dhënave për personat e arrestuar. Kjo praktikë nuk është unike në nivel të vendit.

Trajtimi

17. MKPT-ja, gjatë vizitave në stacionet policore të lartpërmendura, ka hasur në persona të arrestuar në Stacionin Policor në Pejë dhe nuk mori ankesa sa i përket trajtimit nga zyrtarët policorë dhe respektimit të të drejtave themelore.

Kushtet fizike në këto stacione policore

18. Procedura Standarde të Operimit përcakton se qendrat e ndalimit duhet të jenë në përputhshmëri me Konventën Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive të Njeriut dhe me Rekomandimet e Komitetit për Parandalim të Torturës duke u bazuar në

⁶ Kodi i Procedurës Penale, neni 53, paragrafi 5.

⁷ Kodi i Procedurës Penale, neni 169, paragrafi 1.

⁸ Kodi i Procedurës Penale, neni 169, paragrafi 4.

⁹ Kodi i Procedurës Penale, neni 167, paragrafët 1 dhe 2.

Konventën Kundër Torturës dhe Trajtimeve e Ndëshkimeve të tjera Mizore Jonjerëzore dhe Poshtëruese¹⁰.

19. Po ashtu, MKPT-ja vëren se KPT-ja në raportin e 2-të të Përgjithshëm, i publikuar më 13 prill 1992, në Strasburg, ka përcaktuar standardin lidhur me kushtet në qelitë ku mbahen të arrestuarit, i cili përcakton: *“Të gjitha qelitë në stacione policore duhet të jenë të madhësisë së arsyeshme për numrin e personave të akomoduar, duhet të kenë ndriçim adekuat (shembull, dritë e mjaftueshme për të lexuar, me përjashtim të periudhave të fjetjes) dhe ventilim dhe të jenë të pajisura me karrige të fiksuar ose tavolinë). Për më shumë, personat të cilët qëndrojnë në ndalim gjatë natës duhet t’u sigurohen çarçafë dhe batanije të pastra.”*¹¹
20. Gjatë vizitës në dhomat e ndalimit në **Stacionin Policor në Pejë**, MKPT-ja ka vërejtur se ndriçimi natyral nuk është i mjaftueshëm, ka ventilim dhe ndriçim artificial, por shtretërit nuk kishin çarçafë dhe të ndaluarve nuk u jepen mjetet higjienike. Nuk pati renovime në këtë stacion për një kohë të gjatë. Në **Stacionin Policor në Deçan**, MKPT-ja ka vërejtur se nuk ka dritë natyrale të mjaftueshme, të ndaluarve nuk u jepen pako higjienike, muret kanë nevojë për gëlqerosje si dhe kundërmonte një erë e rendë.
21. **Po ashtu në këtë stacion vazhdon problemi i vërejtur gjatë vizitave të mëhershme**, me llambat të cilat ndodhen në qeli dhe të cilat mund të kapen nga të ndaluarit dhe në këtë mënyrë paraqesin rrezik për personat në mbajtje, të cilët eventualisht mund të synojnë të shkaktojnë vëtelëndime apo vetëvrasje. Për më shumë, gjatë vizitës është vërejtur se sistemi elektrik në Qendrën e Mbajtjes në Deçan kishte probleme, pasi dritat herë ndizeshin, herë ndaleshin. MKPT-ja konsideron se këto mangësi teknike duhet të evitohen sa më shpejt.
22. Përmes raportit me rekomandime të publikuar më 15 gusht 2020, MKPT-ja u rekomandoi autoriteteve kompetente që të kryhen renovimet e nevojshme në Stacionin Policor në Deçan. Policia e Kosovës, më 2 tetor 2020, e njoftoi Avokatin e Popullit se ky rekomandim është pjesë e planit të veprimit dhe se pritet të zbatohet deri në dhjetor të vitit 2020.
23. Po ashtu MKPT-ja ka vizituar edhe dhomat e intervistimit në Stacionin Policor në Deçan, kushtet fizike në këto dhoma nuk ishin të mira, inventari ishte i demoluar dhe i vjetruar. Në përgjithësi, MKPT-ja vërejti se stacioni ka nevojë për renovime dhe inventar të caktuar, në mënyrë që të krijohen kushte më të mira për punë për zyrtarët policorë.
24. Sipas pohimeve të zyrtarëve policorë, ata nuk furnizohen me mjete higjienike. Gjatë periudhës së pandemisë nuk u furnizuan me mjete kundër COVID-19, siç janë: maskat mbrojtëse dhe dezinfektues, përveç gjatë dy muajve të parë. Zyrtarët policorë me paratë e tyre furnizohen me mjete higjienike edhe me materiale kundër COVID-19. Duke pasur parasysh se pandemia COVID-19 është ende e pranishme, MKPT-ja konsideron se të gjithë zyrtarët policorë dhe stacionet duhet të furnizohen me materiale të bollshme kundër COVID-19.

¹⁰ Policia e Kosovës, Procedurat Standarde të Operimit për Qendrat e Ndalimit, DDO-04/0121/2016, pika 1.6, faqe 4.

¹¹ Komiteti Evropian për Parandalim të Torturës, Raporti i 2-të i Përgjithshëm, paragrafi 42. Për më shumë shih në: <https://rm.coe.int/1680696a3f>.

25. Gjatë vizitës në **Stacionin Policor në Istog**, MKPT-ja ka vërejtur se tani sistemi i ventilimit në stacion është funksional, gjë që u konstatua si mangësi në raportin e publikuar nga MKPT-ja më 15 gusht 2020, në të cilin përfshihet edhe vizita në këtë stacion. Ndërsa qelitë në qendrën e mbajtjes në përgjithësi i plotësonin standardet minimale për akomodim të personave të arrestuar, ka dritë natyrale dhe artificiale, madhësia e qelive është në pajtim me standardet e KPT-së¹² dhe të PSO-së.
26. **Gjatë vizitës në Stacionin Policor në Klinë**, MKTP-ja ka vërejtur se kushtet fizike dhe të akomodimit në këtë stacion, sa u përket hapësirës, ndriçimit natyral, artificial dhe higjienës, janë në pajtim me PSO-në dhe me standardet e KPT-së.
27. **MKPT-ja** i ka vizituar edhe dhomat e intervistimit në të gjitha stacionet e lartcekura dhe nuk hasi në objekte apo në mjete të forta të cilat konfiskohen në cilësi të dëshmimeve dhe në të kaluarën në disa stacione policore ruheshin në dhomat e intervistimit.
28. Në të gjitha stacionet e vizituara, **MKPT-ja ka vërejtur se të arrestuarit nuk furnizohen me mjete higjienike personale**. MKPT-ja konsideron se autoritetet relevante duhet të ndërmarrin hapa konkret për t'i pajisur qendrat e mbajtjes me mjete higjienike.
29. Gjatë vizitës, MKPT-ja vërejtë se asnjëri nga stacionet e vizituara nuk ka **sistem të thirrjes**. Përmes raportit të mëhershëm të publikuar në vitin 2020, MKPT-ja rekomandoi që në të gjitha dhomat e ndalimit të instalohet sistemi i thirrjes, në mënyrë që të ndaluarit të komunikojnë më lehtë me zyrtarët policorë në rast nevojë. Lidhur me këtë rekomandim, Policia e Kosovës e njoftoi Avokatin e Popullit se ky rekomandim është përfshirë në planin e veprimit dhe pritet të zbatohet deri në dhjetor të vitit 2020.
30. MKPT-ja vëren se KPT-ja në raportet për Kosovën për vizitën në vitin 2015, u ka rekomanduar autoriteteve kompetente në Kosovë që qelitë në stacionet policore të pajisen me sistem të thirrjes, gjë që të arrestuarve do t'u mundësonte kontakt më të lehtë me zyrtarët policorë në rast nevojë.¹³

Kujdesi shëndetësor

31. Sa u përket shërbimeve mjekësore, si e drejtë themelore, personave të cilët arrestohen nga policia, këto shërbime u ofrohen nga institucionet publike, siç janë: qendra e mjekësisë familjare dhe Qendra Klinike Universitare, varësisht nga nevojat për trajtim. MKPT-ja nuk ka marrë ankesa nga personat e intervistuar lidhur me këtë të drejtë. Po ashtu, nga dokumentacioni i shqyrtuar është vërejtur se policia ka evidentuar në dosjet e tyre personale njoftimin për të drejtën për të pasur shërbime mjekësore.
32. Për më shumë, MKPT-ja ka vërejtur një praktikë shumë pozitive në Stacionin Policor në Klinë, në atë të Istogut dhe të Deçanit, ku të arrestuarit e mitur dhe ata madhorë, para se të dërgohen në ndalim, dërgohen në kontrolle mjekësore në qendrën më të afërt të mjekësisë familjare.
33. Për shkak të pandemisë COVID-19, edhe stacionet e lartcekura policore u përballen me sfida nga më të ndryshmet. Gjatë vizitës në Stacionin Policor në Pejë, MKPT-ja u njoftua se 36 zyrtarë policorë u infektuan me COVID-19, 2 ndërruan jetë, 10 u liruan nga detyra për shkak të sëmundjeve të ndryshme. Kjo situatë shkaktoi vështirësi në menaxhimin e

¹² Shih: <https://rm.coe.int/16806cea2f>.

¹³ Raporti i KPT-së për vizitën në Kosovë në vitin 2015, përgjigjja e autoriteteve. Shih në: <https://www.coe.int/en/web/cpt/kosovo>.

punës dhe mungesë të personelit të nevojshëm. Nuk kishte probleme të tilla në Stacionin Policor në Istog, ndërsa në Stacionin Policor në Klinë, në fillim pati të infektuar, por nuk pati përmasa të tilla që do të vështirësonin punët e përditshme.

34. Në përgjithësi, gjatë vizitës u vërejt se ka mungesë të materialeve për mbrojtje nga COVID-19, edhe pse pati furnizime në fillim të pandemisë.

Ushqimi

35. Kodi i Procedurës Penale i Republikës së Kosovës përcakton obligimin që nëse personi i privuar nga liria mbahet më shumë se 12 orë, duhet t'i sigurohen tri racione ushqim në ditë.¹⁴ Personave të arrestuar, të cilët dërgohen në mbajtje, u ofrohen tri racione ushqim brenda 24 orëve, sipas kontratës që ka Policia me kompaninë kontraktuese.

Parashtrimi i ankesave nga personat e arrestuar

36. Lidhur me trajtimin e tyre nga Policia e Kosovës, personat e arrestuar kanë të drejtë të parashtrijnë ankesa në stacioni policor ku mbahen, në Inspektoratin Policor të Kosovës, si dhe tek organet e jashtme monitoruese, siç janë: MKPT-ja dhe organizatat joqeveritare, të cilave u lejohen vizitat në vendet e privimit nga liria. Për t'u ofruar qasje më të lehtë në shërbimet e këtij institucioni dhe për t'ua mundësuar të arrestuarve parashtrimin e ankesave në mënyrë konfidenciale, Avokati i Popullit ka vendosur kuti të ankesave në stacionet policore ku ekzistojnë qelitë për mbajtje të të arrestuarve. Këto kuti të ankesave mund të hapen vetëm nga personeli i caktuar i Avokatit të Popullit.

37. Në të gjitha stacionet policore të vizituara, MKPT-ja ka vërejtur se kamerat e sigurisë janë funksionale, gjë që përbëjnë garanci shtesë kundër keqtrajtimit fizik dhe garanci për zyrtarët policorë në mënyrë që të mos akuzohen rrejshëm për keqtrajtim fizik nga të arrestuarit apo nga të ndaluarit.

Prandaj, bazuar në të gjeturat gjatë vizitës nga Mekanizmi Kombëtar për Parandalim të Torturës, Avokati i Popullit i

REKOMANDON

Policisë së Kosovës:

- **MKPT-ja ripërsërit rekomandimin që të kryhen rinovimet e nevojshme në qendrën e mbajtjes në Deçan, sa më shpejt që të jetë e mundur.**
- **Të ndaluarit të furnizohen me mjete higjienike dhe me çarçafë.**
- **Të furnizohen zyrtarët policorë dhe stacionet policore rregullisht me materiale mbrojtëse kundër COVID-19.**

Në pajtim me nenin 132, paragrafi 3, të Kushtetutës së Republikës së Kosovës (“Çdo organ, institucion ose autoritet tjetër, që ushtron pushtet legjitim në Republikën e Kosovës, është i detyruar t’u përgjigjet kërkesave të Avokatit të Popullit dhe t’i paraqesë atij/asaj të gjitha dokumentet dhe informacionet e kërkuara në pajtim me ligj”) dhe me nenin 28 të Ligjit nr. 05/L-019 për Avokatin e Popullit (“Autoritetet, të cilave Avokati i Popullit u ka drejtuar rekomandim, kërkesë ose propozim për ndërmarrjen e veprimeve konkrete, përfshirë edhe masat disiplinore, duhet të përgjigjen brenda afatit tridhjetë (30) ditor. Përgjigjja duhet të

¹⁴ Kodi i Procedurës Penale i Republikës së Kosovës, neni 170 paragrafi 3.

përmbajë arsyet me shkrim për veprimet e ndërmarra lidhur me çështjen në fjalë”), ju lutemi mirësisht të na informoni për veprimet e ndërmarra lidhur me çështjen në fjalë.

Me nderime,
Naim Qelaj
Avokat i Popullit